

Kemecsei Helytörténeti Kronika

2020. XVI. évfolyam 1. szám

Ár: 100 forint

MEGJELENIK NEGYEDÉVENTE

MEGHÍVÓ

Kemece Város Önkormányzata és a Sz.-Sz.-B. Megyei Honismereti Egyesület tisztelettel meghívja a XVI. Helytörténeti Konferenciára

**„Kemece a két világháború között”
címmel.**

Ideje: 2020. március 7. (szombat), 10:00

Helye: 4501 Kemece, Móricz Zsigmond utca 47.

Kemecsei Arany János Református Általános Iskola, Alapfokú
Művészeti Iskola

10:00-10:20 **Köszöntők:**

Lipők Sándor - Kemece Város polgármestere

Dr. Bihari Albertné - Móricz Zsigmond Kulturális Egyesület
alapító titkára

Téma

10:20-10:50 **Dr. Szabó Géza** történész: Trianon

10:50-11:20 **Dr. Bene János:** A járás története

11:20-11:40 **SZÜNET** és a „Műépítészeti emlékek Sz.-Sz.-B. megyében”
című kiállítás megtekintése

11:40-12:20 **Prof. dr. Hajnal Béla:** A Rétköz peremén, mégis meghatározó
szerepkörben: Kemece

12:20-13:00 **Lucza János:** Társadalom és gazdaságtörténet Kemeccsén

13:00-14:00 Vendéglátás, népies ételkóstoló, a kiállítás megtekintése

Lipők Sándor
polgármester

Dr. Bene János
A Sz.-Sz.-B. Megyei Honismereti Egyesület elnöke

A zászló legendája

A legenda népi hagyomány, egy személy életéről, valamilyen eseményről, tárgyról, valakinek erejéről, hősiességéről, bátorságáról, vakmerőségéről.

Az 1848/49-es forradalom és szabadságharc idején keletkezett legenda a 48. honvédszászlóaljról, hőseiről, csatáiról, zászlójáról ezer szállal kötődik Kemechéhez.

2019. december 11-én a Városi Könyvtárban megnyitott kiállítás erről is hű képet nyújt. A kiállítást összeállító és megnyitó **dr. Bene János** címzetes múzeumigazgató több évtizedes munkássága és **Krasznay Péter honvédhadnagy**, későbbi főszolgabíró, városunk posztumusz díszpolgára korabeli naplója alapján hiteles történelmi eseményekről írhatunk.

A 48. honvédszászlóalj legénysége 1848. szeptember elején a megyeszékhelyen, Nagykállóban gyülekezett, ahol a 6. századba osztották be őket. A zászlóaljparancsnok Patay István nemzetőr őrnagy lett, a tisztikar zöme a megye életét irányító birtokos nemesi családokból kerültek ki (**Patay, Apagyí, Vay, Mikecz, Krasznay, Kállay, Jármy családok**).

1848. szeptember 10-én Nagykálló főterén felsorakozott zászlóalj esküt tett, ekkor került fel az alakulat zászlajára „Szabolcs a hazáért – Győzni vagy meghalni” feliratú zászlószalag is. A zászló egyszerű nemzeti trikolor volt és ezt a későbbiekben is, mint reguláris honvédszászlóalj megtartotta. Legendává vált, teljesen eltért a többi szabályszerű honvédszászlótól.

A zászlót gróf **Dégenfeld Imre főispán felesége** készítette, igazi „Zászlóanyává” vált, a későbbiekben is hűséggel őrizte azt. Patay István őrnagy a zászló szentelési ünnepségén a zászlóalj nevében ígéretet tett a Zászlóanyának, hogy az általa készített és adományozott zászlót „érdemkoszorúval” feldíszítve hozzák majd vissza a csatákból.

Hiteles hadtörténeti eseményekből tudjuk, hogy ez „Patay utódja **Rakovszky Sámuel** által teljesen beváltva lett” /K. P./

1849. július 2-án a császári csapatok meglepetésszerű támadással elfoglalták Komáromnál a **monostori sáncokat**.

A szabolcsi 48. honvédszászlóalj rohama a monostori sáncok ellen 1849. július 2-án (Than Mór csataképe)

Rakovszky egyetlen fürgeteges szuronyrohammal a zászlóalj élén bevette az erődítményt. Görgői a legmagasabb elismerés gyanánt az alakulat zászlóaljára tüzette a III. osztályú katonai érdemrendet.

A 48. honvédszászlóalj a továbbiakban a komáromi várórségben szolgált. Részt vett a császári ostromzár szétzúzásában, újra különleges szerepet kapott a megkerülő hadoszlop egységként.

A zászlóalj parancsnoka a hadosztályparancsnokká kinevezett **Rakovszky** helyett 1849. július 7-én már a kemecsei **Mikecz Tamás őrnagy** lett, részese az 1849. július 11-i Szőny melletti csatának.

*„Az erdőszélekben felállított ágyúiból a németek kártáccsal is lőttek bennünket. Már Mikecz Tamás helyettes őrnagy és **Krasznay Gábor** százados is kártátstól sebesültek, igen sok embert veszítettünk.... az előrerohanó német gyalogság a zászlónkat is megragadta, a zászlótartó **Sorky Károlyt** czombján megszúrták, de nem engedte a nyelét a kezéből..... mire **Jármy János főhadnagy** segélyére sietett egy néhány legénnyel, a németeket megkergetvén, a zászlót visszavették.” /K.P./*

A zászlóalj és a zászló további története is tiszteletet érdemel. A szabadságharc végnapjai Komáromban éri őket. Részesei és hősei az 1849. október 2-án kezdődő vár átadásának, a dicső szabadságharcot lezáró eseménysorozatnak.

*„Mielőtt a vár átadása kezdetét vette volna, **Rakovszky Sámuel** ezredes, osztályparancsokunk korán reggel megjelent zászlóaljunk irodájában..... A sátor előtt álló őrré ráparancsolt, hogy senkit ne bocsásson be..... a díszes lobogót mentsük meg, ne engedjük át az ellennek, hogy azt, mely alatt annyi véres csatát*

vívunk és oly sok bajtársunk ontotta a hazája szabadságáért véré, lábbal tiporja és azt diadal jeléül mutogassa, hanem a véres csatákban szerzett érdemkoszorújával együtt vigyük vissza ajándékozójának... E szavakkal levette felső öltönyét, a lobogót mellére és derekára inge alá, meztelen testére csavartatván újból feltöltözött.” /K.P./

Hazatérve a zászló ünnepélyes visszavitelére készült **Rakovszky Sámuel ezredes, Böszörményi László százados, Krasznay Péter hadnagy és Szentmiklós András segédtsz.** Krasznay Gábor százados, ügyvéd a későbbi jeles polgármester, az „építő-békítő” Krasznay javaslatára, azt csak titokban lehetett visszavinni.

*„Nehogy odamenetelünk a működésben lévő Zsidó spicziknek feltűnjön és azzal különben is üldözésben álló grófi család házkobozásának tétessen ki. Én pár nap elteltével gazdálkodás ürügye alatt Ökörítőra utaztam és Nyírbaktán, a baktai pihenő alatt vittem vissza a Zászlót a **Grófnőnek** magának kézbesítvén...” /K.P./*

A zászló legendás története 1861-től újraéled. A Zászlóanya, gróf Dégenfeld Imréné a Szabolcs vármegyei Honvédegyeletnek adományozta. Ezt 1895-ben **Márki Elek főlevéltáros** a Jósza András Múzeum megőrzésére bízta. 1947-ben, a 100 éves jubileumra készülve a Nemzeti Múzeum bekérte, magához vette. A ma is meglévő zászlót **dr. Bene János** 1984-ben visszahozta, restauráltatta. A zászló színes fotóját az Élet és Tudomány 1984/11. szám hátoldalán közölték. A zászlóról két másolat készült: **Kemecsen Lipők Sándor polgármester** kezdeményezésére itt őrzik, a második **Baktalórántháza** múzeális értékeit gazdagítja.

Múzeumi emlékek és látogatók

Értékes emlékekkel és vendégekkel zárult a 2019-es év Helytörténeti Múzeumunkban. Bányász László és Csószné Bessenyei Katalin jelentős mennyiségű és értékű tárgyakkal, dokumentumokkal, Bor János több mint 200 éves gubával ajándékozott meg bennünket, ami után 6 tagú családi, baráti körével hangulatos látogatást tett nálunk. Mendéről egy értékes, 15 kötetes Révai Nagy Lexikont kaptunk egy támogató pedagógus családtól. Az év zárásaként Buda Zoltánné Mártika vezetésével évtizedes baráti kör töltött el egy kellemes, gyermekkort is felidéző délutánt.

Történelmi sorsok – történelmi dokumentumok

Csősné Bessenyei Katalin által adományozott értékes, nagyszámú, korhű dokumentummal gazdagodott múzeumunk. Az iratokat munkatársunk, **Borbély Csabáné Livia** katalogizálja, rendszerezi, felhasználva a hadisir.hu oldalának Hadisir nyilvántartó menüpont adatait.

Az első köteg **Jagos János honvéd** anyaga, aki 1908. június 27-én született Kemecsén, anyja neve **Pocsai Amália**. A II. világháborúban a 33. gyalogezred 24. zászlóaljában szolgált. Első tábori és civil levelezőlapjait 1939. áprilisa és májusa között Ungvárról írta szüleinek és testvéreinek.

Szülei, **Valla Mihály** és felesége Kemecsén a Majorkertben, a 8-as számú házban laktak. 1939. júniusában már Csapról ír, később újból Ungvárról. Sógorának, **Csurka Ferencnek** a Dobos-tanyára címezte leveleit.

A további évek feladóhelyei, címzettjei szintén helytörténeti érdekességek, a tábori postaszámok alapján fel kívánjuk kutatni teljes hadiútját és rokoni kapcsolatait.

Öccsének, **Jagos Józsefnek** szintén a Majorkert 8. szám alá ír levelet 1943. szeptemberi ellenőrzési dátummal, tábori postaszámmal.

A harcok során megsebesül. 1943. november-december hónapokban a **Nagyvárad** Hadikórház belgyógyászat I. emeletének 2. szobájából ír leveleket.

A frontharcok miatt 1944-ben a lapokban már csak tábori postaszám olvasható. 1944. szeptemberében még írt szüleinek, a Valla-családnak. E két lap volt az utolsó hír. A hadisir nyilvántartó új adatai szerint a nyugati hadszíntéren esett fogságba „**Neuburg an der Donau**”-nál 1945. június 27-én. Temetési helyeként is ezt a Duna menti Neuburg település neve szerepel.

A második nagy köteg **Csurka Ferenc** dokumentumai. Az 1909. február 6-án, Hosszúmezőn született, anyja neve **Csurka Zsuzsanna**. Kezdetben kovácssegédként dolgozott. Felesége Jagos János leánytestvére, **Jagos Mária** volt. 1940. október 14-én Kassán állították ki számára a leszerelési jegyet, amellyel 1940. október 16-án Hosszúmezőn jelentkezett. A Magyar Királyi 21. gyalogezred II. zászlóalj visszamaradt különítményének volt a katonája.

Erről az eseményről már szeptember 29-én ír feleségének, melyben a találkozást már nagyon várja. Hazamenetelét tervezi, de először oda kell menni, ahonnan bevonult. Feleségének, Mariskának beszámol arról is, hogy a szüleitől a románok elvitték a két lovat, szekeret, szerszámokat. Hozzájuk csak később tud menni.

Újra itthon

A hazajövetel sikeres volt. 1940. november 12-én a Magyar Királyi Rendőrség Nyíregyházi Kapitánysága arra kötelezte, hogy havonta jelentkezzen a 21. számú szobában. Lakcíme ekkor Nyíregyháza, Kótaji utca 60. szám, ekkor még román állampolgár volt. A hazatérés örömteli évvé vált.

1941. június 28-án munkakönyvet állított ki számára a Nyíregyházi Ipartestület és október 18-án megszületett **leányuk, Gizella**.

A tragikus vég kezdete

Az 1942. novemberétől 1943. januárjáig tartó időszak között feleségének, apósának, sógornójének **Valla Bözsikének** írt tábori levelezőlapok a frontról érkeztek, tragikus véggel zárultak.

A volt katonabajtársak, **Bütz Ferenc** 1943. március-április között írt, **Papp Jánosné** férje névében 1943. július 15-én keltezett levele a keresésről, kutatásról szólnak. Bízató hírről a feleségnek, a szülőknek. Az utolsó bajtársi találkozás **Klinicáról** szól 1943. július 15-én. Klinica 5-6 km-re van **Puhogóhoz**, a feltételezett halotti helyhez.

A két rokon hősi halott Jagos János és Csurka Ferenc hadi emlékeit **Csurka Ferenc leánya, a néhai özvegy, Lipők Gáborné (született Csurka Gizella) őrizte meg**.

A két hős emlékét is őrzi Kemece a Hősi Emlékmű, Kozma Sándor Kemece című könyvének 279-280. oldala, Helytörténeti Múzeumunk emlékanyagai. (Forrás: Borbély Csabáné)

Övezzé tisztelet és kegyelet emléküket!

Négy évtized, ötödik dan

Nemes József Kemeceéről jutott el Japánba. Ady Endre verssorát idézve: „Az Értől az Océánig.” Küzdelmes és példaértékű az 58 éves kiváló sportember szakmai életútja. 1979 decembere, az első karate edzése az akkor 5 éves **Bódi István** vezetésével, 2019 novemberében Japánban, az 5. dan megszerzése közötti négy évtized.

E négy évtizedből 30 év Kemechéhez kötődik. A megyei napilap színes riporttal köszöntötte, városunk nevében mi is szívből gratulálunk és további sok sikert kívánunk!

31 éve lesz, hogy iskolánk salakpályáján, tornatermében megkezdte edzéseit. Ma is **köszönettel gondol vissza az iskola minden vezetőjére** a régmúlttól napjainkig.

E három évtized városi rendezvényei nem múltak el csapatának látványos bemutatói nélkül. A sok száz sportoló közül megszámlálhatatlan megyei-, magyar bajnok, diákolimpiai bajnok és éremhelyezett volt. Tanítványai közül 11 Európa-bajnoki arany, 3 ezüst és 2 bronzérmes volt. Külön szülői öröme számára, hogy közöttük van mindkét gyermeke, József és Éva is.

Kemece SE Kyokushin szakosztályként része városunk sportegyesületének, melynek több évtizedes elnökeként **Kondor Lajos** kiemelten támogatta, támogatja napjainkban is.

2002-ben a helyi Képviselő-testület **„Kemechéért”** kitüntető díjban részesítette, kiállításban örökítette meg az eredményeket. Jelenleg is biztató jövő előtt álló csapata és tanítványai vannak.

Részlet a japán versenyről, a dan-vizsgáról:

„A Fudzsi lábánál van egy tradicionális edzőközpont. Dél előtt kilenctől délig tartott a technikai vizsga. Délután kettőkor indult a küzdelem, ezen tíz ellenféllel kellett egy-egy percet küzdeni. Ez nemcsak amolyan imitált küzdelem volt, hanem kemény is, mert ezt is ellenőrizték. A dankollégiumban olyan ismert személyiségek voltak, mint shihan Kenji Midori 8. danos mester, a WKO Shinkyokushin Karate Világszervezet elnöke, és ennek a kollégiumnak shihan Furkó Kálmán 8. danos mester is a tagja, ő is ott ült a vizsgabizottságban.

Nagy örömeimre sikerült megfelelnem, amiért a shihan Furkó Kálmánnak is köszönettel tartozom. Mindenben nagyon sokat segített, a kiutazásban pedig polgármesterünknek, Lipők Sándornak vagyok hálás.

A sok-sok edzés kemény munkája többé tett, és bízom benne, hogy ezzel példát is mutatok, és hogy minél több fiatal választja a kyokushin karatét, hiszen a testi fejlődés mellett fegyelemre, alázatára, önmagunk és mások tiszteletére, a munka iránti elkötelezettségre is nevel, aminek az élet minden területén hasznát lehet venni.”

Esküvői képműállítás - 2010

Juhász Mária – Szalánczy Bertalan (1963)

Impresszum

Felelős szerkesztő: Lucza János Kiadja: Kemece Város Önkormányzata
Technikai szerkesztők: Hajdu Gabriella, Mátyás Tamás Online változat: www.site.kemece.hu